

København, 20.03.20

Høring over Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, Amnesty International, Danmark

Generelle bemærkninger

Justitsministeriet sendte den 19. februar 2020 Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse i offentlig høring.

Indledningsvis vil Amnesty International Danmark, (herefter Amnesty) takke både den forrige og den siddende justitsminister for det store fokus, der endelig er rettet mod sager om voldtægt og for den lydhørhed, som både ministeren og hans dygtige ministerium har vist hele området, blandt andet ved at nedsætte det ekspertpanel, som Amnesty var en del af.

I relation til Straffelovrådets betænkning og flertallets anbefaling om en fremtidig voldtægtsbestemmelse, baseret på frivillighed fremfor en samtykkebaseret bestemmelse, anbefaler Amnesty, at den fremtidige bestemmelse er en klar samtykkebaseret lovgivning. Nedenfor er vores argumenter for vigtigheden af dette, samt hvorfor vi ikke støtter Straffelovrådets flertals forslag om en frivillighedsbestemmelse.

I 2014 var Danmark blandt de første lande til at ratificere Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen), som er den mest omfattende internationale traktat omhandlende vold mod kvinder.

Istanbulkonventionen fastsætter, at parterne er forpligtede til at »træffe de lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger, der er nødvendige for at udvise rettidig omhu i forbindelse med forebyggelse, efterforskning, idømmelse af straf og ydelse af erstatning for voldshandlinger omfattet af denne konvention og begået af ikke-statslige aktører«. ¹ For at leve op til de menneskeretslige forpligtelser er det vigtigt, at Danmark vedtager en samtykkebaseret lovgivning.

Straffeloven er udtryk for samfundets etiske og moralske spilleregler, som opstilles for acceptable og uacceptable handlinger. Den udtrykker herved en autoritativ norm for samfundets værdier som sådan. En ny definition af voldtægtsbestemmelsen bør derfor afspejle den herskende opfattelse af lighed mellem kønnene, som er en

¹ Istanbulkonventionen, artikel 5(2)

grundlæggende værdi i det danske samfund, så anerkendelsen af ligestilling og ligeværd og ligestilling mellem mænd og kvinder også kommer til udtryk både i lovgivning, politik og i praksis.

§ 216: Samtykke eller frivillighed

Straffelovrådets flertal foreslår, at straffelovens § 216 fremtidigt skal lyde ”*For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke deltager frivilligt.*” (s. 174) Straffelovrådets mindretal foreslår § 216 fremover affattes: ”*For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der gennemfører et samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Er forholdet begået ved vold, trussel om vold, psykisk vold, anden ulovlig tvang, jf. § 260 eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, anses dette som en særligt skærpende omstændighed.*”

Ifølge Istanbulkonventionen skal voldtægt og alle andre handlinger af seksuel karakter uden samtykke defineres som strafbare.² GREVIO (Europarådets ekspertkomité for vold mod kvinder) påpegede i sin evaluering af Danmark i 2017, at en kriminalisering af voldtægt som manglende samtykke er et »centralt element i Istanbulkonventionens rammesætning af seksuel vold«³. I sine anbefalinger opfordrede GREVIO kraftigt de danske myndigheder til at ændre den juridiske definition på voldtægt, så den er baseret på frivilligt samtykke, præcis som Straffelovrådets mindretal foreslår. Amnesty anbefaler således, at § 216 anvender ordet 'samtykke' istedet for 'frivillighed'.

Definitionen af 'frivillighed'

Selvom Amnesty foreslår, at samtykke anvendes i lovteksten, vil vi gerne understrege, at det centrale er, hvordan samtykke – eller i flertallets forslag 'frivillighed' defineres – og altså ikke nødvendigvis ordene i sig selv. Der findes ikke noget internationalt eller regionalt menneskerettighedsinstrument, der giver en præcis definition af samtykke. I Istanbulkonventionens forklarende bemærkninger står der, at det er »op til parterne at fastsætte den specifikke ordlyd i lovgivningen og de faktorer, som de anser for at forhindre frivilligt samtykke«. I konventionens artikel 36, paragraf 2, uddybes det dog, at: »Samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes fri vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation«⁴.

² 5 Se Istanbulkonventionen, artikel 36(1). Se endvidere Europarådets Ministerudvalgs anbefaling (2002)5 og dets begrundelse H/Inf (2004), paragraf 35, som indtrængende opfordrer stater til at straffe alle handlinger uden samtykke, herunder hvor offeret ikke gør modstand. Se også Europarådets Parlamentariske Forsamlings (PACE) resolution 1691 (2009), paragraf 5.2.1, som opfordrer stater til at »gøre voldtægt (herunder voldtægt i ægteskabet) til en ex officio forbrydelse«

³ GREVIO-rapport, p. 45.

⁴ Istanbulkonventionen, artikel 36(2)

Frivillighed defineres i det af flertallet foreslåede § 216 stk 2: *”For at en deltagelse skal anses som frivillig, skal valget om at deltage være kommet til udtryk gennem ord eller handling eller fremgå af den konkrete situation og sammenhæng. Der foreligger ikke frivillighed, hvis gerningsmanden har tiltvunget sig samleje ved vold eller trussel om vold. Der foreligger heller ikke frivillighed, hvis gerningsmanden har skaffet sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.”* (s. 174)

For at sikre beskyttelsen af alle menneskers seksuelle autonomi, mener Amnesty, at en voldtægtsbestemmelse baseret på samtykke er nødvendig. Samtykke betyder (konkret til sex), at der må foreligge en eller anden form for positiv tilkendegivelse. Derfor er det problematisk når flertallet anfører *”Der bør ikke opstilles et krav om, at frivillighed forudsætter, at den pågældende positivt har udtrykt sin vilje til at deltage i samlejet. Den foreslåede lovtekst er derfor formuleret således, at valget om at deltage i samleje skal være kommet til udtryk gennem ord eller handling eller skal ”fremgå af den konkrete situation og sammenhæng”, for at deltagelsen skal anses som frivillig”* (s 179). Amnesty mener tværtimod, at det må være en forudsætning, at en persons ønske om at deltage i samleje ikke blot kommer til udtryk gennem passivitet eller ”uengagement” (betænkningen s. 180), men at der må foreligge en eller anden form for non-verbal eller verbal positiv tilkendegivelse af at ville have sex, og at denne positive tilkendegivelse er kontinuerlig undervejs i den seksuelle aktivitet.

Af Straffelovrådets flertals bemærkninger fremgår det, at flertallet mener, at det må bero på en konkret vurdering om passivitet er udtryk for frivillighed eller ufrivillighed, og at der i nogle tilfælde bør være en formodning for frivillighed, som gør at kvinden har ansvaret for at sige fra (betænkningen s. 13, 15, 136, 137, 176, 177, 180 og 181). Amnesty mener ikke, at der skal være en formodning om, at en persons passivitet er udtryk for frivillighed, og at man derfor har ansvaret for at sige fra. Vi mener tværtimod, at passivitet aldrig nogensinde må være et samtykke. At passivitet skulle være et udtryk for frivillighed, er heller ikke i overensstemmelse med det nutidige syn på køn og seksualitet, som fordrer seksuel integritet og selvbestemmelse og dermed, at begge parter i et seksuelt forhold har et ansvar for at sikre sig gensidighed og samtykke.

Istanbulkonventionens forklarende bemærkninger præciserer, at retsforfølgelse »vil kræve en kontekstfølsom vurdering af bevismaterialet for at fastslå fra sag til sag, hvorvidt offeret frivilligt har givet sit samtykke til den seksuelle handling. En sådan vurdering skal anerkende den brede vifte af adfærdsmæssige og traume reaktioner på seksuel vold og voldtægt, som ofrene udviser, og ikke være baseret på antagelser om typisk adfærd i sådanne situationer, som vi eksempelvis ser i flertallets forslag til en frivillighedsbestemmelse⁵. Lige så vigtigt er det at sikre, at fortolkninger af voldtægtslovgivning og retsforfølgelsen i voldtægtssager ikke påvirkes af

⁵ Forklarende bemærkninger, paragraf 192.

kønsstereotyper og myter om mandlig og kvindelig seksualitet«. Samtykke er en frivillig og løbende aftale om at indgå i en bestemt seksuel aktivitet, og det kan tilbagekaldes når som helst.⁶ Derfor skal en ny dansk lovgivning understrege dette og altså ikke indeholde situationer, som flertallet anbefaler, hvor der er en 'formodning om frivillighed' og hvor det dermed bliver ofrets ansvar at sige fra.

FN's håndbog om lovgivning om vold mod kvinder fastslår, at lovgivning også skal inddrage skærpende omstændigheder, herunder for eksempel overleverens alder, relationen mellem overlever og gerningsmand, brug af trusler, brug af fysisk vold, tilstedeværelsen af flere gerningsmænd og alvorlige fysiske eller psykiske konsekvenser af overfaldet.⁷

Amnesty mener desuden, at det er problematisk, at Straffelovrådets flertal lægger op til, at kvindens handlinger også forud for den seksuelle aktivitet kan tillægges betydning i vurderingen af, om hun har deltaget frivilligt (betænkningen s. 181). Udviklingen inden for international strafferet har ført til anerkendelsen af, at samtykke udelukkende kan gives frit og oprigtigt, når den ene samtykkende parts frie vilje ikke tilsidesættes ved tvang, og når vedkommende er i stand til at give sit samtykke.⁸ Derfor bør definitionen på voldtægt inkludere en bred vifte af omstændigheder, hvori tvang indgår, og hvor samtykke ikke kan gives frit hellere end situationer hvor der er formodning for frivillighed.

Amnesty deler fuldt ud Straffelovrådets opfattelse af, at almindelige retsprincipper og den tiltaltes retssikkerhed skal varetages i samme grad som hidtil. Men det er derfor vigtigt, at en ny samtykkelovgivning understreger, at den anklagede bør – skønt bevisbyrden fortsat påhviler anklagemyndigheden – afhøres om de foranstaltninger, vedkommende har truffet med henblik på at afgøre, om den forurettede gav sit samtykke.⁹ Der bør ikke være nogen antagelse i lovgivning eller praksis om, at et offer giver sit samtykke, fordi hun ikke fysisk har modsat sig de uønskede seksuelle handlinger, uanset om gerningsmanden truede med at bruge eller brugte fysisk vold eller ej.¹⁰ Dette understreges blandt andet af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i 2003, jf. fodnote 13. Derfor er det problematisk, når flertallet skriver, at der kan være situationer, hvor ansvaret for at sige fra ligger hos ofret.

⁶ 1 Dette er blevet bekræftet i nationale retsafgørelser, for eksempel af højesteretten i England og Wales i R v. DPP and "A" [2013] EWHC 945 (Admin) og i USA, højesteretten i Californien, 29 Cal. 4. 756, 60 P.3d 183, 128 Cal. Rptr. 2d 783, 2003 Cal.

⁷ 5 FN's Handbook for Legislation on Violence against Women, 2012, p. 24

⁸ Den Internationale Straffedomstol: »Elements of Crimes« (2011), element 1 og 2, der omhandler voldtægt som en forbrydelse mod menneskeheden under artikel 7(1)(g)-1, p. 8, og voldtægt som krigsforbrydelse i internationale og ikke-internationale væbnede konflikter under artikel 8(2)(b)(xxii)-1 (p. 28) og artikel 8(2)(e)(vi)-1, pp. 36-37. Se også Den Internationale Straffedomstol: »Rules of Procedure and Evidence«, FN-dokument Doc ICC-ASP/1/3 (2002), regel 70(a), (b) og (c).

⁹ 53 Vertido vs. The Philippines, CEDAW-kommuniké 18/2008, FN-dokument CEDAW/C/46/D/18/2008 (2010), paragraf 8.9(b)(ii).

¹⁰ 4 M.C. v. Bulgaria (2003), Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (ECHR) 651.

Voldtægt i ægteskab og parforhold

Straffelovrådets flertal introducerer en 'formodning om frivillighed' ved sex indenfor ægteskab eller parforhold: *"Hvis to personer i et ligeværdigt samlivsforhold eller ægteskab under sædvanlige omstændigheder går sammen ind i et soveværelse og gennemfører samleje, vil det som udgangspunkt være udtryk for, at samlejet er frivilligt, også selv om parterne f.eks. ikke på nogen måde har talt om, at de skal have samleje, og også selv om den ene part er passiv eller uengageret under samlejet. I sådanne situationer vil der være en formodning for frivillighed, og det påhviler derfor i stedet normalt den passive at sige fra, for at samlejet skal anses for ufrivilligt"*(s.181)

Det følger af Istanbulkonventionen, at stater: »specifikt skal kriminalisere seksuelle overgreb i et parforhold (dvs. 'voldtægt i ægteskabet eller andre former for parforhold'), enten ved at:

- anerkende, at bestemmelserne vedrørende seksuelle overgreb gælder 'uanset relationens karakter' mellem gerningsmanden og den forurettede eller
- fastslå, at 'hverken ægteskab eller andre relationer kan udgøre et forsvar mod en tiltale for seksuelt overgreb i henhold til loven'«. ¹¹ Med dette i mente bør der naturligvis ikke være indskrevet en generel frivillighedsformodning til sex i et ægteskab/parforhold.

Voldtægter begået af en partner eller ekspartner er almindeligt forekommende blandt de kvinder, der hvert år søger hjælp på de danske krisecentre. Seneste omfangsundersøgelse fra Socialstyrelsen viser, at 28 procent af kvinderne angiver at have været udsat for 'seksuel vold'. Fagpersoner anslår, at problemet er underrapporteret¹². For stort set alle kvinder på krisecentre gælder det, at kvinderne har levet med langvarig psykisk vold. De seneste omfangsundersøgelser viser, at 72.000 kvinder oplyser at være udsat for psykisk vold hvert år. Det svarer til 4 ud af 100 kvinder¹³.

Blandt antallet af kvinder, der søger hjælp på de danske krisecentre eller i de ambulante tilbud, ses det som et gennemgående træk, at kvinderne i forbindelse med voldtægter og seksuelle overgreb begået af partner/ekspartner forholder sig passivt i situationen. Det anses af fagpersoner som et klart udtryk for, at den forudgående psykiske vold mod kvinden, og det deraf følgende trusselsniveau i relationen, sammenholdt med vanlige traumereaktioner, betyder, at hun ikke siger fra.

Den psykiske vold er kendetegnet ved, at kvinden fastholdes i volden gennem en lang række af tilsyneladende ikke-voldelige strategier, hvori magten og kontrollen over hende netop finder sted. Forklaringer på, hvorfor hun 'ikke bare går' skal findes i den permanente latente trussel, som bunder i tidligere voldelige episoder. Ofrets viden om at det kan ske igen, gør det muligt at kontrollere hende og fastholde

¹¹ FN's Handbook for Legislation on Violence against Women, 2012, p. 24.

¹² Bertelsen, Eva mf., 2018

<https://danner.dk/sites/default/files/Vi%20mangler%20viden%20om%20seksuel%20vold%20i%20parforhold.pdf>

¹³ <https://www.vive.dk/da/udgivelser/psykisk-partnervold-7024/>

hende i volden. Man kan sige, at seksuel og fysisk vold, herunder trusler om samme, er den lim, der gør den psykiske vold mulig og endog særdeles effektiv.

Dette er forskningsmæssigt anerkendt og beskrevet blandt andet med magt- og kontrolhjulet, som er udviklet af det amerikanske 'Domestic Violence Intervention Project'¹⁴. Magt- og kontrolhjulet forklarer den psykiske volds arenaer, og hvordan den fysiske og seksuelle vold omkapsler et mønster af ikke-voldelige kontroltaktikker. Således vil en kvinde, der er udsat for psykisk vold fra sin partner, på grund af den psykiske volds trusselsniveau, blive nødt til at forholde sig passivt – eller foregive at have lyst til sex, fordi det ikke er risikofrit at sige nej - når partneren ønsker seksuelt samkvem.

Amnesty anerkender at Straffelovrådets flertal søger at tage højde for dette ved at begrænse formodningen om frivillighed til såkaldt 'ligeværdige' forhold, men det betyder dermed, at der skal kunne føres bevis for, at der har været vold eller andet 'uligeværdigt' i parforholdet. Med en samtykkebaseret lovgivning er begge parter nødt til at sikre sig, at den anden positivt tilkendegiver, at han/hun ønsker sex, hvor der derimod med flertallets forslag bliver åbnet en dør til, at der kan være situationer, hvor passivitet kan tolkes som frivillighed, og at der i disse situationer vil pålægges ofret et ansvar for at kæmpe imod og sige nej.

Straffeloven som holdningsbærende – såkaldt 'naturlig og sædvanlig sex'

Straffelovsrådets flertal skriver, "at der er situationer, hvor der efter de konkrete omstændigheder er en formodning for frivillighed, og hvor det derfor er rimeligt at forvente, at den anden part siger fra, hvis vedkommende ikke er indforstået med det. Flertallet peger i den forbindelse på, at der, hvis reglerne ikke udformes med forståelse herfor, vil være risiko for at kriminalisere en seksuel adfærd, som af mange vil blive anset som naturlig og sædvanlig i forbindelse med seksuelt samvær."

Det er en af flertallets hovedbegrundelser for "at en ny bestemmelse foreslås baseret på frivillighed og ikke på samtykke."

Hvis noget af mange anses som *naturligt og sædvanligt*, så kan det ikke være kriminelt, skriver Straffelovrådets flertal. Men kigger man i stedet på overskridelse af hastighedsgrænser, at slå børn, eller antisemitisme mener man jo ikke, at hvorvidt disse er forbudt eller ej skal afgøres af, hvorvidt det af mange anses for *naturligt og sædvanligt*. Nej, en lov skal tværtimod sætte en retning for, hvad det er for et samfund, vi gerne vil have, og hvilke værdier og moral det skal bygge på. Derfor er det vigtigt, at en ny voldtægtslovgivning uden tvetydighed understreger, at passivitet aldrig kan være et samtykke og derved sikrer individets seksuelle og kropslige integritet og selvbestemmelse samt rykker ved forældede holdninger i vores samfund.

¹⁴ The Duluth Model <https://www.theduluthmodel.org/wheels/understanding-power-control-wheel/>

Dernæst fremgår det ikke i betænkningen, hvilket data Straffelovsrådet har brugt til at vurdere, hvad der kan opfattes som *naturligt og sædvanligt* på det seksuelle område, eller hvad de bygger vurderingen på. Ligesom der ikke er referencer til hverken dansk eller international forskning for at underbygge disse påstande. Selvom noget anses som *naturligt og sædvanligt*, kan det stadig godt være forkert. Flertallets forslag fastholder nogle af de problematiske og gammeldags holdninger til kvinders og mænds seksualitet, som den nuværende lov indeholder og i praksis fører til.

I rådets udsagn ligger der ikke alene en antagelse om, at en kvinde, der ligger stille, er 'med på den', for sådan plejer det at være, ja det er ligefrem 'naturligt'. Det er en grov opfattelse af kvinder og kvinders seksualitet, som er baseret på skadelige kønsstereotyper. Men dertil kommer, at det også er en nedgørelse af mænd og mænds seksualitet, fordi det indikerer, at mænd ikke kan eller vil gå op i, hvordan deres partner har det, når de har sex sammen.

Der er derfor i rådets udtalelse en virkeligt bekymrende, gammeldags og fastholdende måde at se på både mænds og kvinders seksualitet. Men også en manglende forståelse af, hvad det er for opfattelser og manglende gensidighed, der kan føre til voldtægt. Med den tilgang er vi faktisk ikke kommet ret meget længere end det udgangspunkt, vi har med den nuværende lovgivning.

Angående Strafudmåling

Det fremgår, at der med Straffelovrådets forslag til en ny bestemmelse videreføres gældende ret (lov nr. 635 af 8. juni 2016), hvor "en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt (...) straffes med fængsel i 3 år og 6 måneder, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder, mens udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold er fængsel i fra ca. 2 år og 6 måneder til op mod 3 år" (.s. 184)

Problemet med at fastholde begrebet '*overfaldsvoldtægt*', som udgangspunkt for fastsættelse af det generelle straffniveau er, at *overfaldsvoldtægt* traditionelt er defineret som 'voldtægt begået af en fremmed gerningsmand'. Det er ikke defineret ud fra, hvorvidt der er sket et fysisk 'overfald', men ud fra relationen mellem offer og gerningsmand. Dermed fastholder forslaget, at en voldtægt begået af en fremmed gerningsmand generelt skal straffes med 1/2-1 års længere fængsel, end en voldtægt begået af en gerningsmand, ofret har mødt forud for voldtægten.

Amnesty opfordrer til, at der bliver gjort op med denne skelnen. Enten ved at undlade at anvende begreberne '*overfaldsvoldtægt*' og '*andre sager om voldtægt*' som udgangspunkt for fastsættelse af straffniveauet. Eller alternativt ved helt tydeligt at definere i det kommende lovforslag, at der med *overfaldsvoldtægt* menes voldtægt begået som et overfald, uanset relationen mellem offer og gerningsmand.

Vi foreslår tillige, at man derudover præciserer, at en forudgående relation mellem offer og gerningsmand ikke i sig selv er en formildende omstændighed.

Et overfald bør indgå som en skærpene omstændighed ved en strafudmåling, men kan lige så vel blive begået af en gerningsmand, som ofret kender eller har mødt forud for angrebet. Derfor er kategorien 'overfaldsvoldtægt' misvisende. Der findes desuden intet empirisk belæg for, at voldtægter begået af en fremmed (såkaldte overfaldsvoldtægter) gennemsnitligt set skulle være mere voldelige end andre voldtægter.ⁱ Der er heller ikke grundlag for at tro, at det skulle være mere traumatiserende at blive voldtaget af en fremmed end af en person, man har mødt tidligere.ⁱⁱ

Det fremgår desuden, at voldtægt af en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, fortsat som udgangspunkt skal straffes med 1 år og 2 måneder. Amnesty anerkender, at der kan være konkrete omstændigheder, der gør sig gældende i nogle af denne type sager, men vi undrer os over, at voldtægt af et offer, der er ude af stand til at forsvare sig imod overgrebet fortsat normalt vil skulle straffes med under det halve af voldtægter begået mod ofre, der kan forsvare sig.

Ifølge principperne i den generelle bestemmelse om strafudmåling bliver det tillagt skærpene virkning, hvis gerningsmanden udnytter, at offeret er værgeløst (straffelovens § 81, nr. 11). Men i forbindelse med voldtægt anses det åbenbart for en formildende omstændighed at forgribe sig på et offer, der ikke kan forsvare sig. Vi foreslår, at der gøres op med denne markante forskel på strafniveau.

Definitionen af samleje

Definitionen af 'samleje' som udelukkende vaginalt og analt samleje fastholdes med forslaget (s. 176). Amnesty foreslår, at oralt samleje inkluderes i definitionen af samleje under § 216 og således fremadrettet ikke ligger under tillægsbestemmelsen § 225. Dette vil sikre, at det ikke fremgår som en formildende omstændighed, at voldtægten udøves gennem tvungen oral indtrængen frem for vaginal eller anal indtrængen.

Dels må det anses for mindst lige så krænkende for ofret at blive tvunget til oralt 'samleje' som analt eller vaginalt samleje og dels vil det bringe definitionen mere i tråd med international ret. Ifølge international menneskerettighedslovgivning og -standarder bør en definition af voldtægt således indeholde *vaginal, anal og oral* penetration af seksuel karakter af en anden persons krop ved hjælp af en kropsdel eller en genstand uden den pågældendes samtykke. (vores fremhævning)¹⁵

¹⁵ Istanbulkonventionen, artikel 36(1)(a). Se også Den Internationale Straffedomstol: »Elements of Crimes« (2011), element 1 og 2, der omhandler voldtægt som en forbrydelse mod menneskeheden under artikel 7(1)(g)-1, p. 8, og voldtægt som krigsforbrydelse i internationale og ikke-internationale væbnede konflikter under artikel 8(2)(b)(xxii)-1, p. 28, og artikel 8(2)(e)(vi)-1, pp. 36-37

ⁱ Fysiske skader på voldtægtsofre: Parvoldtægt (72 %), kontaktvoldtægt (66 %), overfaldsvoldtægt (65 %). Se Voldtægt, der anmeldes VI, Kriminalpræventivt råd 2009

ⁱⁱ Udtalelse om psykologiske eftervirkninger af voldtægt fra Center for Seksuelle Overgreb, Rigshospitalet v/Chefpsykolog Svend Aage Madsen, Bilag 4 i Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser (betænkning nr. 1534), s. 905